

מבט לאיראן

26 ביולי – 9 באוגוסט, 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ בלילה שבין 2-3 באוגוסט 2020 תקף צה"ל חוליה, שניסתה להניח מטעני חבלה במובלעת ישראלית בצדו המזרחי של הגבול בין ישראל לסוריה. להערכת צה"ל, מאחורי הניסיון עמדה חוליה מקומית, שהופעלה בידי איראן, ייתכן בתגובה לסדרת התקיפות האוויריות של יעדים איראנים בסוריה, שיוחסו לישראל.

◀ מקורות צבאיים בעיר דרעא שבדרום סוריה דיווחו, כי המשטרה הצבאית הרוסית וכוחות סורים הנאמנים לרוסיה הפעילו לאחרונה לחצים, שהובילו לצמצום נוכחותן של מיליציות פרו-איראניות באזור העיר ובמחוז קניטרה הסמוך לגבול עם ישראל. דיווח זה מצטרף לדיווחים נוספים על מאמצים רוסים גוברים לבסס את אחיזתם בדרום סוריה.

◀ איראן פרסמה הודעת גינוי בעקבות דיווח לפיו חברת האנרגיה האמריקאית Delta Crescent Energy חתמה על חוזה נפט עם הממשל הכורדי האוטונומי בצפון-מזרח סוריה. דובר משרד החוץ האיראני כינה את ההסכם "הפרה בוטה של ריבונותה הלאומית ולכידותה הטריטוריאלית של סוריה".

◀ בכירים איראנים הביעו הזדהות עם העם הלבנוני בעקבות אסון הפיצוץ בנמל בירות והביעו נכונות להגיש סיוע ללבנון. למחרת האסון החלה איראן לשגר טיסות סיוע מיוחדות לבירות הנושאות ציוד רפואי, צוותים רפואיים, סיוע הומניטרי, מזון ותרופות.

◀ יועצו לעניינים בינלאומיים של מנהיג איראן, עלי-אכבר ולאיתי, כינה את פגישתו של ראש ממשלת עיראק עם מנהיג איראן במהלך ביקורו בטהראן ב-21 ביולי 2020 כאחת הפגישות יוצאות הדופן ביותר, שקיים המנהיג ח'אמנהאי. בתוך כך, נמשכים מגעים מדיניים בין נציגים איראנים ועיראקים. הנספח הצבאי האיראני בבגדאד נפגש עם שר הפנים העיראקי ודן עימו בדרכים להקל על התנועה בין שתי המדינות לאור התפרצות הקורונה ואילו שגריר איראן בבגדאד נפגש עם היועץ לביטחון לאומי בממשלת עיראק.

המעורבות האיראנית בסוריה ובלבנון

◀ בלילה שבין 2-3 באוגוסט 2020 תקף צה"ל חוליה, שניסתה להניח מטעני חבלה במובלעת בשליטה ישראלית בצדו המזרחי של הגבול בין ישראל לסוריה. החוליה מנתה, לפי צה"ל, ארבעה חברים, שככל הנראה נהרגו בתקרית. דובר צה"ל העריך, כי מאחורי הניסיון להניח את מטעני החבלה ברמת הגולן עמדה חוליה מקומית, שהופעלה בידי איראן ולא בידי חזבאללה, ייתכן בתגובה לסדרת התקיפות האוויריות של יעדים איראנים בסוריה, שיוחסו לישראל בשבועות האחרונים.

◀ ערוץ אלערביה דיווח (30 ביולי 2020) מפי מקורות צבאיים בעיר דרעא שבדרום סוריה, כי המשטרה הצבאית הרוסית וכוחות של גיס 5 הסורי, הנאמן לרוסיה, הפעילו לאחרונה לחצים, שהובילו לירידה בנוכחות הגורמים הנתמכים על-ידי איראן באזור העיר ופרבריה וכן במחוז קניטרה הסמוך לגבול עם ישראל. על-פי דיווח זה, הכוחות הרוסים מנעו מהכוחות הפרו-איראנים להתמקם במקומות חדשים באזור והציבו מחסומים, שמנעו את ריכוז כוחות אלה במקום אחד. דיווח זה מצטרף לדיווחים נוספים על מאמצים רוסים גוברים לבסס את אחיזתם בדרום סוריה, בין היתר באמצעות חיזוק גיס 5 הפועל בהכוונת רוסיה, כחלק ממאבקי הכוחות, שהיא מנהלת מול איראן על שטחי השפעה במדינה.

◀ משרד החוץ האיראני פרסם הודעת גינוי בעקבות דיווח לפיו חברת האנרגיה האמריקאית Delta Crescent Energy חתמה על חוזה נפט עם הממשל הכורדי האוטונומי בצפון-מזרח סוריה. על-פי הדיווח, נחתם ההסכם בידיעת הממשל האמריקאי וללא קבלת אישור כלשהו מהממשל הסורי. דובר משרד החוץ האיראני, עבאס מוסוי (Abbas Mousavi), כינה את ההסכם "הפרה בוטה של ריבונותה הלאומית ולכידותה הטריטוריאלית של סוריה" וטען כי מדובר בפעולה חסרת תוקף חוקי מצד "כוח כובש על אדמת סוריה" המהווה צעד נוסף במסגרת ביזת המשאבים הטבעיים של סוריה (תסנים, 4 באוגוסט 2020).

◀ איראן הביעה הזדהות עם העם הלבנוני בעקבות האסון בבירות והודיעה על נכונותה לסייע ללבנון. נשיא איראן, חסן רוחאני, שלח איגרת תנחומים לנשיא לבנון, מישל עון, בה הביע צער על האסון הכבד בנמל בירות והביע נכונות להגיש סיוע הומניטרי וציוד רפואי לפצועים. שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, שוחח בטלפון עם עמיתו הלבנוני, שרביל והבה, הביע תנחומים לקורבנות האסון ואמר, כי איראן מוכנה להגיש את כל הסיוע הדרוש ללבנון, ובכלל זה צרכים מידיים, במיוחד במישור ההומניטרי (תסנים, 5 באוגוסט 2020). מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי (Hossein Salami), הביע, אף הוא, את תנחומיו לעם הלבנוני והציע את סיוע משמרות המהפכה ללבנון (תסנים, 5 באוגוסט 2020).

◀ שגרירות איראן בבירות הודיעה, כי בעקבות הפיצוץ בבירות החלה איראן לשלוח טיסות סיוע מיוחדות לבירות הנושאות ציוד רפואי, צוותים רפואיים, סיוע הומניטרי, מזון ותרופות מטעם "הסהר האדום" האיראני (אילנ"א, 5 באוגוסט 2020).

טיסת סיוע של "הסתר האדום" האיראני ללבנון
(מהר, 5 באוגוסט 2020).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ על-אכבר ולאיתי (Ali-Akbar Velayati), יועצו לעניינים בינלאומיים של מנהיג איראן, כינה את פגישתו של ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, עם מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, במהלך ביקורו בטהראן ב-21 ביולי 2020 כאחת מהפגישות יוצאות הדופן ביותר, שקיים המנהיג. ולאיתי, שנכח בפגישה, ציין, כי מאז התפרצות מגפת קורונה, נמנע ח'אמנהאי מלהיפגש עם אורחים זרים, אך בשל חשיבות הפגישה עם ראש ממשלת עיראק והמשמעות המיוחדת, שהוא מייחס לקשרים בין איראן לעיראק, הוא החליט לקיימה חרף המגבלות הבריאותיות. ולאיתי אמר, כי אלכאט'מי נהג בח'אמנהאי בכבוד רב ופנה אליו בתואר "מנהיג" (קאא'ד בערבית). הוא הדגיש, כי איראן אינה מתערבת בענייניה הפנימיים של עיראק וכי ההחלטה, שהתקבלה על-ידי הפרלמנט העיראקי, בדרישה לנסיגת הכוחות האמריקאים מהמדינה, משקפת את רצונו של העם העיראקי. ולאיתי התייחס לעומק הקשרים בין איראן ועיראק וציין, כי מעטות האומות, שיש ביניהן כאלה קשרים היסטוריים, דתיים ותרבותיים משותפים, וכי הקשר בין שני העמים העמיק אף יותר בזכות ההקרבה המשותפת של הצעירים האיראנים והעיראקים במערכה נגד דאעש. בהתייחסו לאיום, שהשמיע ח'אמנהאי לנקום את מותו של קאסם סלימאני, אמר ולאיתי, כי נחישות איראן לנקום את מותו של מפקד כוח קדס לשעבר מבשרת את ראשיתו של תהליך אסטרטגי, שיוביל להתפתחויות חיוביות לעתיד האזור, במסגרתו יקבלו על עצמם עמי האזור אחריות על גורלם. הוא ציין, כי איראן, עיראק, סוריה, לבנון, פלסטין ו"חזית ההתנגדות" יקבעו בעצמן את עתידן ואת גורל האזור ללא התערבות מצד האמריקאים, שישלמו את המחיר על הפשעים שביצעו. ולאיתי שיבח את המיליציות השיעיות העיראקיות והגדיר אותן כ"ברכה עבור העם העיראקי" (ABNA, 29 ביולי 2020).

פגישת מנהיג איראן וראש ממשלת עיראק (ABNA, 29 ביולי 2020).

◀ הנספח הצבאי האיראני בבגדאד, מצטפא מראדיאן (Mostafa Moradian), נפגש ב-27 ביולי 2020 עם שר הפנים העיראקי, עת'מאן אלע'אנמי (Othman al-Ghanami). השניים דנו במגבלות התנועה בין שתי המדינות בעקבות התפרצות הקורונה ובדרכים להקל על הנסיעות ועל הפעילות המסחרית במעברי הגבול בין המדינות. שר הפנים העיראקי הביע בשיחה את נכונות ארצו להרחיב את הקשרים עם איראן ולהשתמש בניסיונה הטכנולוגי של איראן לצורך מאבק בפשע מאורגן, בסחר בסמים ובטרור (איסנ"א, 27 ביולי 2020).

פגישת שר הפנים העיראקי עם הנספח הצבאי האיראני בבגדאד (איסנ"א, 27 ביולי 2020).

◀ במקביל, נפגש שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), עם קאסם אלערג'י (Qasim al-Araji), היועץ לביטחון לאומי בממשלת עיראק. השניים דנו בצורך להמשיך בשיתוף הפעולה בין שתי המדינות (מהר, 27 ביולי 2020).

**פגישת שגריר איראן בבגדאד עם היועץ לביטחון לאומי העיראקי
(מהר, 27 ביולי 2020).**

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, שוחח ב-31 ביולי 2020 בטלפון עם נשיא עיראק, ברהם צאלח, לרגל חג הקורבן ואמר לו, כי ביקורו האחרון של ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, בטהראן, היה חיובי וסיפק הזדמנות לדון בסוגיות הניצבות בפני שתי המדינות. הוא הביע תקווה, כי ההחלטות וההסכמים, שהושגו בין הבכירים בשתי המדינות, ימומשו בהקדם האפשרי ויאפשרו להרחיב את הקשרים הכלכליים והמסחריים בין איראן ועיראק. נשיא עיראק הודה לרוחאני על הסיוע האיראני בהתמודדות עם מגפת הקורונה והדגיש את הצורך בשיתוף פעולה וביישום ההסכמים, שנחתמו בין המדינות (פארס, 31 ביולי 2020).

◀ לרגל חג הקורבן, שוחח הנשיא רוחאני בטלפון גם עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי. רוחאני ציין, כי ביקור אלכאט'מי בטהראן בחודש שעבר וההסכמים, שהושגו במהלכו, יביאו לקידום הקשרים בין שתי המדינות. ראש ממשלת עיראק ציין, כי לאחר ביקורו באיראן, הוא הינחה להקים ועדות בראשות שרי ממשלתו כדי לממש את ההסכמים והפרויקטים המשותפים, עליהם הוחלט במהלך הביקור. הוא הדגיש, כי עיראק מעוניינת להסיר את כל המגבלות והבעיות הניצבות בדרך להרחבת הקשרים עם איראן ולהתחיל בסלילת מסילת הרכבת בין שתי המדינות בהקדם האפשרי (פארס, 1 באוגוסט 2020).

◀ מנכ"ל מנהל המכס האיראני במחוז אילאם שבמערב המדינה, רוחאללה ע'לאמי (Ruhollah Gholami), מסר, כי 400 משאיות סחורה ביום עוברות מאיראן לעיראק דרך מעבר הגבול מהראן (Mehran), וכי מדובר בירידה חדה לעומת השנה שעברה. הוא ציין, כי בשנה שעברה עברו יותר מ-107 אלף משאיות דרך מעבר הגבול הבינלאומי במהראן, אך בשל הקורונה והמגבלות, שהטילו שלטונות עיראק על יבוא סוגי סחורות מסוימים מאיראן, מעבר הגבול פתוח כיום רק יומיים בשבוע והיקף העברת הסחורות דרכו פחת משמעותית. הוא הוסיף, כי עיקר היצוא האיראני לעיראק דרך מעבר הגבול במהראן כולל מוצרים חקלאיים, מוצרי פלסטיק, ברזל, פלדה, ציוד מכני, חלקים לרכבים, קרמיקה, חומרי בניין וזכוכית. מעבר הגבול מהראן שבמחוז אילאם במערב איראן נחשב למעבר הגבול המרכזי להעברת מכוניות פרטיות, משאיות עם סחורה ועולי רגל בין איראן ועיראק (אירנ"א, 4 באוגוסט 2020).